

גיליון פורים חגיגי!

גיליון מס' 176

כניסת שבת:
ירושלים: 17:11
ת"א: 17:26
חיפה: 17:17
באר-שבע: 17:28

יציאת שבת:
ירושלים: 18:24
ת"א: 18:25
חיפה: 18:25
באר-שבע: 18:26

השבוע בגיליון:

מיוחד:

כך נראה חג הפורים בקרב חסידי ברסלב!

3

מקורי:

מפלגתו של המן!

מאלף:

הצצה נדירה לעולם ניגוניו של רבי נחמן מברסלב!

3

חשיפה:

קבר אמטלאי בת קרנבו נחשף!

וגם: הרב אפרים לוי על ירושלים של פורים

"יום מצשים טובים" - המדריך המלא!

אסטרטגיה של הסתה - מאז ולתמיד!

הגיליון יוצא לאור על-ידי מכון "בלבבי" - יהדות מלב אל לב!

יריית פתיחה / אבישי פרי

1. 'מגילת רון'!

ביום אשר שפרו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא (אסתר ט, א)

חובה מעניינת נכונה לנו בחג הפורים: חובה להתבסס בין עד-כדי טשטוש ואי-ידיעה להבדיל ההבדל החד שבין "ארור המן" ל"ברוך מרדכי" (תלמוד מגילה ז, ב). אכן, 'נכנס יין יצא סוד', אך מהו סודו של סוד זה?

ברם, מעיצומו של סיפור מגילת אסתר, נשקף מסר זה; לפתע דווקא התהיות הופכות למחזורות, כאשר דווקא המה מובילות לישועה המיוחלת; כך בסיפור הובלתה אסתר היהודית אל ארמון המלכות של המלך אחשוורוש, כך בנדודי-השינה שפוקדים את המלך, וכך בשלל מאורעות מפתיעים ובלתי-צפויים בעליל.

סיפור המגילה חופן בחובו סיפור אי-וודאות גדול. אולם, בסופו של יום, כאשר נקבל את התמונה המושלמת, נבין עד-כמה היינו נזקקים לכל חלקיק בפאזל המוחספס. רק בבוא הישועה, נגלה כי גם מה שנראה היה מר כלענה, הוא מתוק מדבש, וכי אין אפוא רע בעולם כלל.

ולא רק אסתר. יריעות חיינו כמוהם כמגילה. גם לרון ואפילו לקובי, כמו מגילה משלהם. הרפתקאות החיים שעדים על כל אחד מאתנו מציבים מולנו סימן שאלה גדול ומהבהב על עצם תחושת היציבות שאימצנו וטיפחנו כל הימים. אלו מעמידים אותנו כל פעם מחדש במצב של "עד דלא ידע"... שכן, כיהודים מאמינים, באמת שיכורים אנחנו מול פלאי החיים וצפונותיהם. גם מה שנראה כ"ארור", הוא "ברוך".

אולם, נוכל תמיד לזכור, כי כמו במגילה, גם הרע הוא טוב. ולנו, בעיני הבשר שלנו, אין המשקפיים לבחון את המציאות לאשורה. הסוף - גם אם אולי לא נזכה לחזות בו - תמיד ישורר לנו כי "ליהודים הייתה אורה ושמחה, וששון ויקר..."

מכאן תבינו אפוא, את שורשה של מצוות הפורים של "עד דלא ידע". שכן, הוא-הוא המסר הגדול של המגילה והחג שעמה: ניצבים אנו מול סאגות החיים בהעדר ידיעה מוחלט!

חג הפורים הוא רק תזכורת. תזכורת שכל השנה מצויים אנו בטשטוש מול מאורעות הזמן, וכי התמונה המלאה רק בידי אבינו שבשמיים. זהו הלקח הנובע ממצוות השכרות, כמו-גם ממצוות המגילה.

גיליון "פרשת השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר

עורך ראשי: הסופר אבישי פרי. יועץ תוכן: יצחק העברי. הגהה: שמוליק כהן.

לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867.

1

את המהדורה המלאה של גיליון חגיגי זה, ניתן לקבל רק במייל המערכת: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

2. מפלגת המן...

וְנִהְפֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם: נִקְהְלוּ הַיְהוּדִים בְּעֵרִיחָם בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחֻשְׁרֹזֶשׁ לְשִׁלֹּף יָד בְּמִבְקָשֵׁי רַעְתָּם (אסתר ט, ב)

תימה: מי-הם אפוא ה"אוייבים" בהם עוסקת המגילה? הלא בני המן כבר נתלו בחוצות; הלא-כן?!

תבינו: להמן, אסטרטגיה הייתה. הרי איננו יכול לבוא ביום בהיר אחד ולהביא לממשלה החלטה, לפיה יושלכו היהודים לים. חלילה לא. זה לא יעבור. עליו 'להכין את הקרקע' מבחינת רוח ציבורית לחוק האפל עד-אימה.

השיטה ברורה: מחלים במסע תקשורת של דה-לגיטימציה המשחיר עד-לעייפה את פני המגזר היהודי שומר-האמונים. מזכירים לכל בשנאה שטנית ש'דתיהם שונות מכל עם' ובד-בבד מוציאים דיבתם המסורתית רעה ש'דתי המלך אינם עושים'. והנה התבשיל מושלם: הציבור היהודי הופך לבלתי-לגיטימי בעליל. בעגה מגילתית זה נשמע כך: 'למלך אין שווה להניחם'. רק-כך יכולה גזירת קטל המונים להפוך לסבירה. אחרת, ברי לכולכם, היא לא תעבור את המסכים המרצדים.

מכאן נראה, שגם אחרי שהגורדיה של המן נעלמה מארץ החיים. מפלגתו לא. זו עדיין חיה, בועטת וגם תוססת. דבקה במשימת הצחנת פני היהודים עד העלאתם על המוקד. הקרנבל המסית עודנו חוגג.

משום-כך לא נותרה אפוא ברירה ליהודים, אלא לחדד חניתות ולחסל את 75 אלף מבקשי רעתם שעדיין איימו על חייהם. אחרת, יוותרו בסכנה קיומית.

ודאי לא היה-זה "מסע נקם" ברברי, כמובן, כי-אם "מעשה הצלה" חיוני!.

3. משלוח מנות וקבלת התורה.

עַל-כֵּן הַיְהוּדִים (הַפְּרֻזִים) הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזֹת עָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שְׁמֹנֶה וּמֵשֶׁתָּהּ יוֹם טוֹב וּמְשֻׁלָּף מְנוֹת אִישׁ לְרַעְהוּ (אסתר ט, זט)

כנודע, בספר "מנות הלוי" נקט כי שורשה של מצוות משלוח-מנות הוא בהרבות אחווה ורעות איש לרעהו. ועדיין יש להבין, מה ההקשר בין עניין האחוה לעצם שמחת הנס? אתמהה!

באורח פשטני, נראה היה לבאר לאור מה שידוע לנו מן הרמב"ם כי אין שמחה נקראת אלא כאשר תגיע גם אל לב הדלים והרשעים. מעתה, ציון שמחת הנס מחייב מתנות לעניים. אולם עדיין מתקשים אנו להבין; מצוות משלוח-מנות לרעים, למה!?! מה בין שמיטה להר-סיני?

ונראה לבאר, שכיוון שביום זה מציינים אנו גם את קבלת התורה מחדש - מאהבה, אחרי מעמד הר-סיני הראשוני, אז קבלו בני ישראל התורה לראשונה, בכפייה, הרי שיש כאן שחזור של אותו עידן של קבלת התורה; וכשם ששם ניתנה תורה לעם ישראל רק במצב של אחדות בחינת "כאיש אחד - בלב אחד" - אף כאן אופייה של קבלת התורה זו דורשת אחדות, שתבוא לוודאי באמצעות אחוות הרעים.

בעניין קריאת ההלל בפורים
מגילה יד, א בגמרא: אין קורין 'הלל' בחג הפורים - משום שקריאת המגילה - היא ה'הלל'.

ויש להבין: הלא כללו חז"ל (סוטה ח, א) כי "אין עושים מצוות חבילות חבילות", ומעתה יש להבין, האיך ניתן לקיים בבת-אחת גם מצוות קריאת המגילה וגם מצוות קריאת ההלל? (ואילו לדעות הסבורות כי קריאת המגילה באה במקום מצוות ההלל - ניחא. אולם לדעות שבזו עצמה מתקיימת מצוות ההלל, תמוה).

ונראה להסביר, שאין האיסור אלא לעשות שני מצוות כאחד, היינו - לבצע שני פעולות שונות. אכן מותר בהחלט לקיים בפעולה אחת שני מצוות.

רמז לדבר, ניתן למצוא בנוסח חז"ל: "אין עושים מצוות חבילות חבילות", ולא אמרו: אין מקיימים...".

אכן נראה עוד ליישב, לאור מה שכתבנו בעבר, כי מצוות ההלל של פורים ייחודית היא, ומעיקרה נועדה לביטוי בצורת הסתר במגילה, כמו שהנס עצמו היה סמוי. ומעתה נראה, שכל שצורת המצווה היא בקריאת המגילה, שוב אין כאן מצוות נפרדות המתחברות להן לאגודה אחת, אלא מצווה נוספת התלויה בנשמתה בחברתה. והבן.

עוד ייראה לבאר, לאור מה שכתבו ה'תוספות' (מסכת מועד קטן ח, ב) כי העילה שאין עושים שני מצוות ביחד, משום שנדרשת כוונה לכל אחת ואחת, ואחדותם מערערת זאת, הרי שבהלל של פורים לא שמענו שישנה מצוות כוונה, ושוב אין בכך עילה לשלילה.

רק בשמחה - כל הזמן

כל איש יהודי, גם אם לא מתגורר בשושן הבירה, מכיר יודע שהחסידות שחרשה על דגלה את השמחה - זוהי ברסלב. אחד מבכירי המשפיעים בחסידות, רבי בצלאל ברוך פרידמן מסביר לפרשני[ת] השבוע' בראיון מאלף ושמח במיוחד מדוע בברסלב בוערת אש השמחה, איך זה מסתדר עם נעימות ברסלב הרזויות בנימה עצובה, וגם: מה עושים בחסידות השמחה בחג השמחה בשנה - חג הפורים? << מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד

"ישנה 'תורה' (מאמר תורני. א. פ.) של רבי נחמן ב'פרשת פרה' האומרת, שפעם כל ההתחלות החלו מפסח - עת יציאת מצרים. ועכשיו...". החסידים שראו את ההשמטה, הבינו שעכשיו כל ההתחלות של האדם המה מפורים. ואין-זה בכדי. פורים בברסלב, זה היה מצב של התחלות. כולם חשו שכל העבר הרע כמו פג ונעלם. זה מושג של 'התחלה חדשה', כך פותח 'המשפיע' הרב בצלאל ברוך פרידמן בשיחה ל'פרשני[ת] השבוע', בדברים המהווים הצצה לפורים של ברסלב.

מבחינת צחצוח ומירוק העבר, אולי זה מה שהודיעו דורשי-רשומות: "בחינת 'יום כיפורים' כיום ה'פורים'." "אכן. הרי מקור הדברים הוא בספר 'תיקוני זוהר' האומר, כדברך, שפורים כביכול גדול מיום כיפור. ובברסלב מדגישים שיש דברים רבים שזהים בפורים ליום כיפורים: בפורים היה גורל, והוא אף נקרא על שם הפור - הגורל, כמו גם ביום הכיפורים שבמרכז היום הקדוש בשנה נערך גורל על השעירים. כן גם הוסיפו ואמרו שפורים הוא בבחינת 'למעלה מן הדעת', ורק על ידי שמחה שמגיעה באמצעות השכרות ניתן להגיע ל'למעלה מן הדעת'. שתיית היין גורמת לעלות מן הדעת. לצאת מההגבלות של הדעת. כי שמחה זה עולם גבוה הקשור לעולם ה'בינה', אשר מצוי אף הוא למעלה מן הדעת".

"בחג הפורים בברסלב, היה את השיא של היין". בתמונה: הרב בצלאל פרידמן.

אפרופו ברסלב ופורים: איך חוגגים בברסלב, חסידות השמחה, את החג השמח בשנה - חג הפורים? הרי בברסלב, במידה מסוימת, כל השנה 'פורים'..

"פורים בברסלב היה נראה כך: מיד לאחר התפילה שנערכה עם ותיקין - עת נצנצה החמה, חפצו לנצל כל רגע, ולכן ישבו ונטלו ידיים והחלו לשתות יין. זה היה בערך בשעה 8 בבוקר (!). הצדיק רבי לוי יצחק בנדר ז"ל היה יושב ליד ארגז יין, וכל מי שהיה נכנס בבית הכנסת, הוא היה מוזג לו כוס יין, והיה מחויב ללוגמה עד תומה. לצידו, גם הצדיק רבי שמואל שפירא ז"ל, שהיה אדם חולני שאסור היה לו להכניס סוכר לפיו, לעומת זאת, בפורים היה שותה בקבוק אחר בקבוק - ללא הפוגה - עד שהיה מקיא. ראו עליו מסירות נפש לדבר. זכורני, שהיה עומד מאחורי הבימה ומתפתל בייסורים, ולמרות זאת לא היה פוסק מלהרוות נפשו ביין. בסופו של היום, פחות או יותר, את כולם היה צריך לסחוב הביתה...".

"גם אבי מורי, הצדיק רבי משה פרידמן ז"ל, היה יוצא בפורים מההגבלות שלו, כשיוצא היה לרחוב ההומה-אדם וצועק בדבקות. כן גם הוא היה 'קורא המגילה' ביום הזה בבית הכנסת של ברסלב בשערי חסד, שכונת מגוריו, ובמילות המגילה 'ויזתא' או 'זעקתם' היה מרעים בקולו בקול הריג של גיחוך וצחוק. וכל הקהל המאזין מתפקע בצחוק רם".

"אבי מורי, בפורים היה שותה יין רב ומתגולל היה בינו. הוא יצא לרחוב הירושלמי יחד עם רעו הצדיק רבי יצחק אנגל והחלו מזמרים כשהם משוררים בקול מהדהד. לשמע הקול המתמיה, נהרו השכנים לבית שלנו, ומשם יצאה שיירה של רוקדים ששוטטו ברחובות שכונת שערי חסד. אנשים נבעתו, שמעו צעקות ובאו. כך היה מעורר את כל השכונה".

הרב פרידמן מדגיש: "למרות שרבינו נחמן הזהיר בכמה מיני אזהרות שכל השנה לא יישנו משקה המשכר. ואפילו בטיש הילולא (יום פטירה. א. פ.) מקפידים להביא כוסות זעירות מאוד, כמו גם שידוע גם שתלמידו של רבינו, רבי נתן, קיבל מידו כוס אחת על מנת שיחלקה לכולם, ובכך אנו רואים שיש כל השנה זה דבר חמור בברסלב, אך בפורים, בברסלב היה את השיא של היין".

לא כולם יודעים: היכן באמת מוצאים אנו בספרי רבי נחמן את הדגש הייחודי והמרכזי שלו על נושא השמחה, ומה השורש ל'זום' הייחודי שממוקד דווקא עליה.

"בליקוטי מוהר"ן, ספרו המרכזי של רבינו, ישנם כמה 'תורות' שמדגישים את עניין השמחה. בתורה י' קובע רבינו, שכל הצרות באות לאדם משום שאינו מצוי ביישוב הדעת. ובלשונו: 'שלא מנהלים המוח כרצונו'. וכי על ידי השמחה ניתן לנהל את המוח כרצונו. כמה וכמה פעמים מבהיר הרבי שניתן להגיע באמצעות כוחה של השמחה למעלות עצומות. בתורה כ"ד, למשל, הוא כותב, שבעולמו, בעולם התחתון, המצב הרוחני הגבוה והרם ביותר הוא של 'אור הצחצחות' ואילו ניתן להעפיל ולהגיע אך באמצעות שמחה".

"כל מי שנכנס למעונו של רבינו, היה מפטיר בפניו: 'דבר ראשון, שמחה'. בשבת, כאשר שמע רבינו אדם שנאנח ומפטיר בכאב "אוי!", מיד גער וסנט בו: "בשבת לא אומרים 'אוי'". בעידן דאז, המשופע היה בגזירות אפלות של קנטוניסטים, מדגיש רבינו, כי על ידי שמחה ניתן גם לגבור על גזירות אלו, וכי רק על ידיה ניתן להכריע את האויבים. ספרו 'ליקוטי מוהר"ן', ספרו המרכזי של רבינו נחמן, עמוס ומלא בנושא השמחה. "יורשה לי להוסיף: אולי זה באור הפצרתו של רבי נחמן להגיע לשמחה, אף במחיר של מילות שטות. התבונה שגלומה בדבר הינה, לאור הנאמר כאן, כי השמחה היא בחינה העליונה מהדעת והמוח, ולפיכך ניתן לגייס את הדרגה של השטות שאיננה כרוכה כלל בדעת".

שיריו העורגים של רבי נחמן יותר נוטים לכיוון הרגש והמיית-הלב לאלוקים, ופחות לשמחה והריקוד. איך זה משתלב עם הרעיון הברסלבאי ההדוק השם את השמחה בראש מעייניו?

"זה קשור אחד בשני. אכן אין בשירים אלו ביטוי של שמחה חיצונית, אך זה ביטוי לשמחה פנימית. הכיסופין והערגה זה שיא השמחה. זה השתחררות הנפש. כשאדם מצוי במצב כזה, זוהי השמחה הגדולה ביותר שיכולה רק להיות".

"ראה תראה, כי דווקא בפורים, יום השמחה, כאשר אדם שותה יין הוא מחל גועה בבכי מר. לכאורה, מדוע אנשים מייללים, הרי אדם עשוי לשמוח? אלא, שפשוט הבכי הזה, הוא כפי שכתב רבינו נחמן ב'תורה' שלו כי ראשי התיבות של המקרא "בשמך יגילון כל היום", הינם "בכייה". הניגונים הללו שמנגנים אותם מעמקי הלב, מהווים ביטוי של שמחה פנימית עזה וחזקה. זה לא השתוללות, אלא גילה".

"מי שהיה חוזה בפניו של הצדיק הברסלבאי רבי שמואל שפירא, כמשל, היה רואה שפניו נראים כגוש של עצבות. אבל הפנימיות שלו מלאה השתוקקות להקב"ה. זו הייתה הבעה הכי עמוקה של השמחה שגאתה בליבו תדיר. הגעגועים הניכרים בשירי ברסלב, זה הקשר הכי חזק להקב"ה. וגם הניגונים של רבינו נחמן, זה לא עצבות, חלילה. רבינו כותב, כי עצבות ושבירת הלב להקב"ה, זהו הבדל של יום ולילה. לב נשבר להקב"ה זה סמל שמחה וגעגועים, לעומת עצבות שהיא סמל של יצרנו הרע. הרבי מבטלזא אמר לי פעם: הניגונים הכי חזקים אלו ניגוני ברסלב, וזאת משום שלא רואים בשום ניגוני חסידים אחרים שמביעים כל כך ערגה של שמחה וקרבה להקב"ה".

תרבות - ספרות - דעות

ספר "השרף" - סיפור של דבקות/סקירה

"ה'עד דלא ידע' של רבי שמואל שפירא, היה בבחינת ידיעה", העידו עליו על הצדיק הברסלבי הנודע, רבי שמואל שפירא זצ"ל.

ספר "השרף", שיצא-לאור לפני חודשים אחדים, מגולל בשפת שובת-הלב של הסופר החרדי, אהרון קליגר, מסכת-חיים רצופת דבקות וכיסופין לה' יתברך.

בתיאור מלא צבע ורווי כמיהה, מתאר קליגר את דמותו של הפרוש והחסיד, רבי שמואל, שסערות חייו כולם עטופים בלב הומה להקב"ה.

הספר, בן 600 העמודים, מלווה את צעדיו של רבי שמואל שפירא, תוך הענקת רקע חי להווי של העובדים' של ברסלב בשכונות ירושלים ובעיקר ב'שול' המפורסם שבשכונת מאה שערים.

סליחה על הנימה האישית, אבל דווקא הפרק העוסק בחג פורים של "השרף", שבה אותי בקסמיו. בפרק הזה מתואר השיח של רבי שמואל בעודו שתוי כלוט עם תלמידים, ובו הוא מביע את חשקו העז ליאור באורו של רבי נחמן מברסלב. בפרק תיאורים רמי-שגב של החג הקדוש במחיצתו של הצדיק הברסלבי הקדוש, תוך שזירת ציטטות ממשנתו של ה'ליקוטי מוהר"ן', שמוסיפים צבע רב לדמותו מלאת-הגעגועים של רבי שמואל.

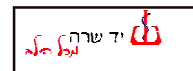
עלעול קל בספר עב-הכרס והתוכן הזה, מוביל אותך הקורא לעולם עשיר של עובדי-השם בכל לב וגפש, ומזרים בך תשוקה יוקדת להתקרב מעט יותר לריבונך. ללא ספק, זהו ספר מוסר חי ומאלף. ואי-אפשר גם לפספס את המסמכים והחומרים התיעודיים הנדירים המלווים את הספר, השופכים אור על תקופות עבר עלומות. לצד ההשקעה הגרפית עליה ניצח רמי שרעבי. קריאה מהנה לכם!

רפואה והלכה

שאלה: האם ניתן לקיים מצוות "משלוח מנות" בשליחת מאכל מסוכר לחולה בסוכרת?

תשובה:

בהסתכלות ראשונית, נראה היה, כי התשובה לשאלה תלויה בעילת המצווה: לדעת הסבורים כי בסיס המצווה נעוץ בהרבות אהבה ורעות, הרי שיתכן שמכל-מקום, עצם המשלוח מביא לכך. אכן, אם בסיס המצווה נעוץ וכרוך במצוות הסעודה - כדי שיהא לרע מה לאכול, שוב, חולה הסוכרת לא יכול לטעום סוכר, כמובן, ולא קיים אפוא השולח את המצווה. ברם, נראה היה, כי מאכל מסוכר הריהו כ'רעל' לסוכרת, וכי משלוח כזה, גם לאחווה ורעות לא יגרום, ויש לשלול מכל טעם קיום מצווה בשליחה כזו. אולם, תעיתי, ששמא בעידננו, שהמשלוח מיד עובר לשכן הבא, ועצם המשלוח הוא שמרבה האחוה, שוב לא מביטים כל-כך בתכולתו, וזה גם יועיל. וראוי להיוועץ ברב בנושא המרתק.

המדור בחסות:

פינת האיחולים

ברכות מאליפות!

לחבר יקר, מהיר במלאכתו,
איש התקשורת יקי אדמקר הי"ו, ברכות לרגל
נישואיך במזל"ט!

שמחה ונחת עד בלי-די!

אקטואליה / ישראל פרץ

ההיסטוריון הירושלמי, הרב אפרים לוי: "משלוחי המנות של פעם היו עם לב"

"אינם דומים משלוחי-המנות של פעם לאלו של היום", מקונן ההיסטוריון הירושלמי, הרב אפרים לוי, בשיחה עם 'פרשן' [י]ת השבוע. "פעם ראינו את אימותינו אופות כבר מספר ימים טרם חג הפורים מאפים מיוחדים בצורת לביבות ומגן-דוד, כשעליהם הרבה סוכר. היית רואה שם לב. היום, לעומת-זאת, האריזות ססגוניות יותר מתכלתן.

"פעם חשת יותר חמימות בקרב הציבור", ממשיך הרב לוי ומתאר. "שרר קרוב-לבבות אמת' בין החוגים. הנה, בירושלים של שנות ה-50, היינו גרים בשכונת 'מקור ברוך', לא הרחק משכונת 'מחנה יהודה'. ביום הפורים תגגו בצוותא כל התושבים - שהגיעו מכלל רבדי הציבור; חילונים, דתיים, ליטאים, ספרדיים, ירושלמיים, ומי בעצם לא. המיזוג בין השכנים היה מופלא בהחלט. זה היה חג של כולם. היכן תמצא זאת כיום?", הוא מיצר.

חשיפה!

קבר חדש מתחיל

אמתלאי, עננו << ביטאון ש"ס "יום ליום" לחג הפורים, חושף לראשונה את קברה של אמתלאי בת קרנבו, אמו של אברהם אבינו, בלב שכונת שיח' ג'ארח בירושלים * חורבת ירושלים**

בפאתי שכונת שיח' ג'ארח בירושלים, שוכן קברה של אם אברהם אבינו, מרת אמתלאי בת קרנבו. כך חושף השבוע עיתון "יום ליום" היוצא-לאור לקראת חג הפורים.

לא עבר זמן רב מאז חשיפת מקום קבורתה הקדום, וכבר המונים עולים להשתטח באחרונה על קברה של אמתלאי בת קרנבו, אמו של אברהם אבינו ע"ה, הממוקם לא-הרחק מצינור של התנא האלוף שמעון הצדיק.

מקום קברה של אמתלאי בת קרנבו

לא תמצאו שם הרבה יותר מחורבה בטושה ועשבים שוטים. נראית אולי כאחת מחורבות ירושלים עליהם דיברו חכמינו. אבל חוקר האוניברסיטה העברית לאתרים קדמונים, ד"ר אמיר ציקלוני, שחוקר את סיפור חייה המרתק של אם אברהם אבינו, מגלה לאחר מחקר מתמש, כי שם כנראה בטמונה.

ד"ר ציקלוני, חוקר דגול ונודע בתחום קברי קדמונים בגליל העליון, מסביר במסמך המאלף שהוא מפרסם לאחרונה איך הגיע למסקנה שקברה של אמתלאי נמצא דווקא בלב שכונת שיח' ג'ארח בירושלים - ולא לדוגמא באור כשדים, שם לכאורה הייתה אמורה להיטמן. "אם שמתם לב", הוא כותב, "החורבה שנמצאה כאן הולמת את החורבות שאנו מוצאים בסביבות אור כשדים. בצוואתה של אמתלאי שמענו כי ביקשה להיטמן דווקא בחורבה בטושה, וכזו כיום מצויה רק במקום המדובר. חשוב לציין, כי בעלה תרת עשה את הדרך עמה לארץ ישראל, אלא שמת בדרך - בחרן. היא כנראה המשיכה בדרך עד לארץ ישראל".

אישוש לקביעתו מוצא ד"ר ציקלוני גם ממצאים שנמצאו בשטח: "תוכלו למצוא ככתלים החרבים סמומים של צבע תכלת - צבע ששמור לקברי קדמונים בגליל, כקבר "שמעון הצדיק" בלב הגליל".

בהמשך מסביר ציקלוני כי הקבר נחשף כבר לפני למעלה מ-70 שנה, אלא שהרפתקאות הזמן, ובמרכזם מלחמת העצמאות, העיבו על בטחונו, ולכן נעלם מהתודעה הציבורית. "זקנות ירושלים", הוא מספר, "נהגו להשתטח על הציון כל ערב ראש חודש ולומר עליו 'אמתלאי בת קרנבו' שלושים פעמים".

אולם דומה, שהציבור לא יזוטר. רבים רבים שעושים דרכם מידי יום לצינור של שמעון הצדיק, עוצרים לרגע ליד קברה של המנוחה מרת אמתלאי בת קרנבו, ואומרים מספר פרקי תהילים כדי שתעמוד לזכותם. התגודדות סביב הציון, נהפכו כבר לדבר שבשגרה. המוני בני ישיבות מהישיבות הממוקמות בשכונות החרדיות הקרובות עושים להם מנהג של קבע לפקוד את הציון העלום מידי צהריים, ואימהות צדקניות מיטיבות שם גרות כדי לזכות לישועה כבירה. ראו הזמנתם.

ה. פרידמן

לאילו שלא ידעו וגם לאילו ששכחו, לפניכם המדריך המלא ל"יום מעשים טובים" הישראלי, החל היום (ג')

1. כלל גדול קבעו חכמי הדת הישראלית: לא היו ימים טובים לישראל כ"יום מעשים טובים", בהם יוצאים הילדים הרכים ושותלים שתילים רכים וירוקים. ללמדך, שלפחות ביום-זה, ראוי לעשות הסביבה ירוקה.

2. מורות תל-אביביות, מביעות דעות חלוקות באשר לתוכנו של היום: יש הסבורות, כי יש לעשות ביום זה מעשים טובים באורח אקטיבי, אולם אחרות סבורות, כי די בישיבה שקטה בשיעור בבית הספר, בלי לחולל זעזועים בכיתה, בכדי לקיים את מצוות היום.

3. אולם כולן מסכימות פה-אחד, שעצם כתיבת טור זה נכללת בקיום מצוות היום לעשות "מעשים טובים". שכן, רבים רבים מתלמידי החינוך הממלכתי מתנערים ועומדים מעצם קיומו של היום.

4. מרצים מגודלי-פדחת הסבירו, כי רק ביום זה חובה לעשות מעשים טובים. מי שיימצא מסביר פנים לחרדי 'משתמט' או למשפחה ברוכת-ילדים שהמדינה עשקה אותה, אחת דתו להיענש: יצטרך לבצע שני מעשים טובים ביום הנזכר.

5. יצוין, כי בקרב העם הישראלי, נהגו לאחל רק ביום זה להורים: "תזכו לגדלם לחופה ומעשים טובים".

6. בציבור היהודי, המצווה מן התורה לעשות מעשים טובים כל השנה, נהגו להתלוצץ מיום זה דווקא ביום חג הפורים. "זהו יום מאוד מצחיק" הסבירו אישי תקשורת חרדים בפשטות.

7. מכל-מקום נהגו שם לעודד את הקהל ההדוק למצוות החג הישראלי, "כדי שלא ידרדרו יותר".

צרות ברכות

לעמיתנו, ברוך הכישרון, איש העט והספר, ר' נדב גלעד-גדליה הל"ן לרגל אירוסיו במזל"ט!
איחולינו הכנים: רוב נחת יהודית אמיתית, דורות ישרים בניין עדי-עד!